

บทที่ 5 บทสรุป

การศึกษาเรื่อง "การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม" มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรของจังหวัดนครปฐมให้มีรูปแบบที่สวยงามมีเอกลักษณ์ของจังหวัด สามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐม อันจะเป็นการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดได้เป็นอย่างดี จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งได้ผลการวิจัยดังบทสรุป

5.1 บทสรุป

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเพื่อการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

5.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องพฤติกรรม การเลือกซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว และการบริโภคแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม

5.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นพฤติกรรมบ่งชี้และโครงสร้างของแบบสอบถาม ขอบเขตของเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

5.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้ออกแบบให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและสถิติจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของวัตถุประสงค์ เนื้อหาและภาษาที่ใช้ จากนั้นนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเนื้อหาของคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของคำถามการวิจัย การทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยคณะผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 30 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าแอลฟาเท่ากับ 0.50 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

5.1.4 การศึกษาศักยภาพของบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรในปัจจุบันของจังหวัดนครปฐม ความต้องการของรูปแบบสินค้าทางการเกษตรแต่ละประเภทและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม จากการสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน และการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติ ผู้เกี่ยวข้องด้านท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมทั้งทางตรงและทางอ้อมในภาครัฐและเอกชน ในการวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน นักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 15 คน และผู้เกี่ยวข้องด้านท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนในนครปฐม เช่น พาณิชยจังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยว อุทยานธรรมชาติ พัฒนาการชุมชนและมัคคุเทศก์ในจังหวัดนครปฐมจำนวน 15 คน เพื่อยืนยันผลการสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและความต้องการของรูปแบบ

บรรจุภัณฑ์ ผลการวิจัยได้ทราบประเภทสินค้าทางการเกษตรยอดนิยมที่ต้องพัฒนาบรรจุภัณฑ์ 15 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ หมูแผ่น หมูหยอง หมูแท่งกรอบ กุนเชียงหมู ขนมเปี๊ยะ ปลาแดดเดียว ข้าวหลาม ส้มโอ ไข่เค็ม ฝรั่งสด น้ำพริกคลุกข้าว ก๋วยเตี๋ยว ก๋วยกรอบ ข้าวตังหมูหยองมะเขือเทศราชีนีอบแห้ง มะพร้าวแก้ว และทราบความต้องการลักษณะบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าจังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกตัวอย่างสินค้ามาออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้เหมาะสมกับประเภทสินค้าและการจัดจำหน่าย

5.1.5 สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม เพื่อคัดเลือกผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้ายอดนิยมตามประเภทสินค้าที่นักท่องเที่ยวต้องการให้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ จำนวน 15 ราย ซึ่งสินค้าผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพของจังหวัด เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (มผช.) จากการคัดสรรคุณภาพสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ปี 2552 หรือมาตรฐานอาหารปลอดภัย (อย.) หรือมาตรฐานการรับรองอื่น เช่น เซลล์ชวนชิม เป็นต้น

5.1.6 สัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้ายอดนิยมตามประเภทสินค้าที่นักท่องเที่ยวต้องการให้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ทั้ง 15 ราย เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าและเป็นการสัมภาษณ์เป็นผู้ประกอบการแต่ละราย เพื่อหาข้อมูลของสินค้าแต่ละประเภท เกี่ยวกับลักษณะของสินค้า ระดับการรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้า การจัดจำหน่าย จุดเด่นของสินค้า กราฟฟิกและความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับสินค้าแต่ละประเภท

5.1.7 พัฒนาแบบร่างบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสัญลักษณ์สินค้านครปฐม โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ ภายใต้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์และกราฟฟิก เพื่อจัดทำบรรจุภัณฑ์ต้นแบบสำหรับสินค้าการเกษตร 15 ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์กลางของจังหวัด 2 รูปแบบ

5.1.8 นำบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบมาทดลองใช้งานและประเมินผลความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรที่ออกแบบเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม กับนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน พบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่ทั้งด้านความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าจังหวัดนครปฐม ยืดอายุสินค้าให้เก็บได้นานขึ้น ป้องกันการชำรุดเสียหาย สะดวกต่อการใช้งาน สร้างความมั่นใจในมาตรฐานคุณภาพสินค้า บรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามเหมาะสมจะซื้อเป็นของฝาก ในขณะที่เดียวกันสามารถเผยแพร่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมได้เป็นอย่างดี เท่ากับเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมไปพร้อมๆกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

5.2.1.1. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรแต่ละประเภทเพื่อจัดทำเป็นบรรจุภัณฑ์กลางสำหรับผู้ประกอบการสินค้าแต่ละประเภะนั้น พบว่าสินค้าจากผู้ประกอบการแต่ละรายมีระดับคุณภาพที่แตกต่างกัน บางรายไม่มีการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากจังหวัด ดังนั้นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์กลางสำหรับสินค้าแต่ละประเภทของจังหวัดเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้านั้นๆ แต่จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐของจังหวัด เห็นว่าการใช้บรรจุภัณฑ์กลางสำหรับสินค้าแต่ละประเภทหากไม่สามารถรักษามาตรฐานสินค้าได้ทุกรายจะทำให้นักท่องเที่ยวขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้าของจังหวัดนครปฐมได้

5.2.1.2. การคัดเลือกสินค้าเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ครั้งนี้ ผลจากการสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้านอกนิคมจำนวน 15 ผลิตภัณฑ์ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์จึงสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติมีลักษณะที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทย เช่น ประเภทสินค้า ภาพกราฟิก สีของบรรจุภัณฑ์ ประวัติเรื่องราวของสินค้าที่สัมพันธ์กับชุมชน ตลอดจนตัวหนังสือบนบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากนักท่องเที่ยวแต่ละชาติมีความต้องการสินค้าที่แตกต่างกัน

5.2.1.3. หน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน พาณิชย์จังหวัด ต่างเห็นความสำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนให้มีคุณภาพและรูปแบบที่สวยงามมากขึ้น โดยการอบรมด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ผู้ประกอบการระดับชุมชน เพื่อต้องการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการสามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้ด้วยตนเอง แต่จากผลการดำเนินการของผู้เข้าอบรมพบว่าไม่สามารถจัดทำบรรจุภัณฑ์ได้เอง เนื่องจากต้องอาศัยทักษะและความรู้ด้านการออกแบบเป็นอย่างดี อีกทั้งอุปกรณ์ช่วยในการออกแบบขั้นสูง จึงทำให้ผู้ประกอบการไม่ได้พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์อย่างจริงจัง แม้ทางจังหวัดได้มีการช่วยเหลือผู้ประกอบการ โดยจัดทำบรรจุภัณฑ์ของสินค้าแต่ละประเภทของชุมชนที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงของจังหวัด แต่รูปแบบยังไม่เหมาะสมกับประเภทสินค้าอย่างแท้จริง และขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งชุมชนไม่มีศักยภาพในการลงทุนผลิตบรรจุภัณฑ์ ดังนั้นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรครั้งนี้จะเป็นการนำร่องการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนของจังหวัดนครปฐมต่อไป ซึ่งสินค้าประเภทอื่นๆสามารถใช้สัญลักษณ์ที่ออกแบบร่วมได้ เช่น สินค้าประเภทของใช้ของประดับตกแต่ง ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่างๆที่ผลิตในจังหวัดนครปฐม เพื่อสร้างแบรนด์เอกลักษณ์ของสินค้านครปฐมอย่างต่อเนื่อง

5.2.1.4. ผลงานการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรครั้งนี้จะสัมฤทธิ์ผลอย่าง

ต่อเนื่อง จำเป็นต้องใช้งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐในการผลิตบรรจุภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการแต่ละราย เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการ อีกทั้งจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าของจังหวัดนครปฐม เนื่องจากผู้ประกอบการระดับชุมชนมีงบประมาณในการดำเนินการจำกัด

5.2.1.5. บรรจุภัณฑ์กลางเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมที่ออกแบบเป็นถุงกระดาษแข็งพิมพ์สีขนาดต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องให้หน่วยงานของจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการหรือลงทุน เนื่องจากสามารถใช้ใส่สินค้าได้หลายประเภท โดยจำหน่ายหรือแจกให้ผู้ประกอบการหรือนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเผยแพร่หรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด พร้อมทั้งเส้นทางคมนาคม ชื่อหน่วยงานที่ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ตำรวจทางหลวง สถานีตำรวจ วัด โรงเรียน โรงพยาบาล พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ เป็นต้น

5.2.1.6. บรรจุภัณฑ์กลางของจังหวัดสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น กระเป๋าผ้า ถุงผ้า กระเป๋าพลาสติกเพื่อลดปริมาณขยะและเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ภายหลัง

5.2.1.7. บรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรบางประเภทสามารถใช้ร่วมกันได้ เช่น บรรจุภัณฑ์ฝรั่ง ลิ้มโอ ชมพู มะม่วงสามารถใช้ร่วมกันได้เพื่อเป็นการลดต้นทุนต่อชิ้น ผู้ประกอบการจะเสียค่าใช้จ่ายในพิมพ์เพียงป้ายแขวนหรือฉลากของแต่ละราย ซึ่งป้ายแขวนนี้จะออกแบบให้สามารถใช้ได้ 2 ด้าน โดยด้านหนึ่งจะออกแบบให้สามารถประยุกต์เป็นบัตรอวยพรสำหรับเป็นของฝากได้เป็นอย่างดี

5.2.1.8. สินค้าที่มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์แล้ว ผู้ประกอบการต้องการให้หน่วยงานของจังหวัดส่งเสริมช่องทางในการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ เช่น ศูนย์จำหน่ายสินค้าของจังหวัดในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณรอบองค์พระปฐมเจดีย์ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง สวนสามพราน เป็นต้น

5.2.1.9. ผลงานวิจัยนี้จังหวัดนครปฐมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงสำหรับสินค้าประเภทต่างๆทุกประเภท โดยใช้ถุงกระดาษหรือถุงผ้าตราสัญลักษณ์จังหวัดนครปฐม อันจะเป็นการใช้ประโยชน์ควบคู่กับการเผยแพร่การท่องเที่ยวของนครปฐมได้เป็นอย่างดี

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.2.1 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งสามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าแต่ละประเภทให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติและการใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารเรื่องราวของสินค้าและประวัติของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เช่น จีน ยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น

5.2.2.2 การวิจัยเพื่อหาประเภทของวัสดุบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติและพัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วัสดุเส้นใยจากธูปฤาษี แฝก ฟางข้าว เชือกกล้วย ผักตบชวา มาใช้เป็นวัสดุบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุในท้องถิ่น และลดการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำลายสภาพแวดล้อม สามารถสร้างรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์สำหรับสินค้าแต่ละประเภทโดยไม่ต้องใช้บรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรม อันจะเป็นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากภูมิปัญญาพื้นบ้านจุดแข็งที่สร้างเอกลักษณ์ของสินค้า ซึ่งกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ต้องการความพิเศษมีน้อยขึ้นให้เลือกและผู้ประกอบการไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าอุตสาหกรรมได้

5.3 สรุป

โครงการวิจัยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมครั้งนี้ผลผลิตที่ได้เป็นบรรจุภัณฑ์ต้นแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ผ่านการทดลองการใช้งานและการประเมินผลความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่ทั้งด้านความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย สามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าจังหวัดนครปฐม ยืดอายุสินค้าให้เก็บได้นานขึ้น ป้องกันการชำรุดเสียหาย สะดวกต่อการใช้งาน สร้างความมั่นใจในมาตรฐานคุณภาพสินค้า บรรจุภัณฑ์ มีความสวยงามเหมาะสมจะซื้อเป็นของฝาก ในขณะที่เดียวกันสามารถเผยแพร่ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมได้เป็นอย่างดี เท่ากับเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมไปพร้อมๆกัน

จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าชุมชนของจังหวัดนครปฐมและจะเป็นแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าประเภทอื่นๆของจังหวัด การนำตราสัญลักษณ์ของสินค้านครปฐมไปใช้บนบรรจุภัณฑ์ ป้ายแขวน ฉลากหรือสื่อประเภทอื่นๆได้ เพื่อให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการให้รายละเอียดเรื่องราวของสินค้าในแต่ละชุมชนที่ผูกโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละอำเภอ การพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นประเภทงานหัตถกรรมและต่อยอดจากภูมิปัญญาพื้นบ้านจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ของชุมชน ดังนั้นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าการเกษตรที่เกิดขึ้นจะการเชื่อมโยงตราสินค้าของผลิตภัณฑ์การเกษตรกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมได้เป็นอย่างดี